

T. Petersen, stjóri í Statens Farvandsvæsen:

Amerikanskir kavbátar kunnu nýta støðina

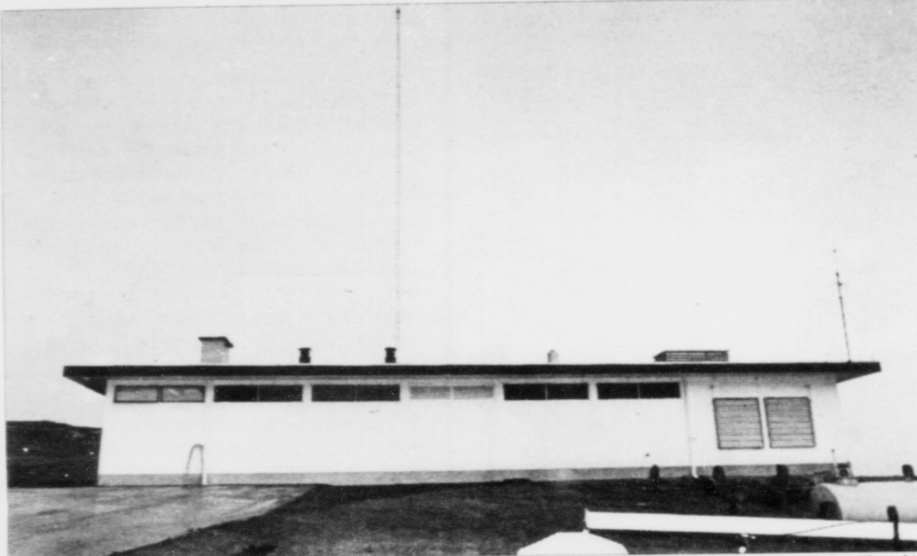
- Loranstøðin á Eiði er passiv - hon sendir út nøkur radiosignal, sum ein og hvør kann móttaka, sigur stjórin á Statens Farvandsvæsen, T. Petersen. - Eg veit at danska sjóverjan nýtir støðina, men eg kann ikki siga um amerikanskir kavbátar nýta hana. - Men hava teir útgerðina, so kunnu teir nýta hana, leggur hann afturat:

- Hatta er ein ganska almindelig sivil samskiptsskipan. - Farvandsvæseter

ikk millitert, tað er sivil, sigur hann. - Men verður støðin eisini

ni brúkt av milliterinum? - Tað veit eg ikki, sigur T. Petersen. - Tað milliter, ið

ynskir at brúka hana, kann brúka hana. - Eitt nú brúka danska sjóverjan støðina á

Danska sjóverjan nýtir Loranstøðina á Eiði, men stjórin í Statens Farvandsvæsen kann ikki siga, um amerikanskir kavbátar við atomladingum nýta hana. - Men hava teir útgerðina, so kunnu teir tað, sigur hann.

Ib Forveis, frá Statens Farvandsvæsen:

Loranstøðin bygd fyri amerikanskar pengar

- Men vit kunnu ikki siga, at støðin bara hevur eitt hernaðarligt endamál. Vit reka hana eins og aðrar vitastøðir í Føroyum, men øllum stendur frítt at brúka hana. Milliterið brúkar sjálvandi allar radiostøðir, sum eru - eisini Loranstøðina á Eiði.

Seinastu dagarnar hevur verið fært fram í donskum fjølmiðlum, at Loranstøðin á Eiði hevur verið ein virkin liður í navigatiónini hjá amerikanskum kavbátum, sum hava siglt við kjarnorkuvápnunum í føroyskum sjóøki.

Stríðið um donsku støðirnar í Føroyum - Loranstøðirnar á Eiði og í Vági, Marinstøðina í Havn og Mjørkadalstøðina, er gamalt.

Loran C-støðirnar nývari

Í Føroyum hava verið tvær Loranstøðir. Tann fyrri var á Skúvanesi í Suðuroy. Tað var ein sonend Loran A støð. Hon var sett á stovn undir seinna heimsbardaga

og varð niðurlagd seinna partin í 70'árunum.

Støðin á Eiði er ein Loran C støð. Hon sendi fyrsta signalið í 1959.

Orðið Loran er ein stytting fyri tað amerikanska »Long Range Navigation«, sum merkir naka sum »vittgangandi navigatión«.

Danmark hevur fingið pengar frá USA bæði til at byggja støðina fyrri og til rakstur.

Loran C signalini kunnu hoyrast á serligum móttakara og kunnu geva eina nývari staðfesting, enn Loran A, ið ikki var einsk neyvt og Loran C.

Reikin eins og aðrar vitastøðir í Føroyum

Tíðindablaðið Sosialurin hevur vent sær til Loranstøðina á Eiði, fyrri at fáa eina viðmerking til tað, ið

Eiði.

Vit spurdu eisini stjórin á Statens Farvandsvæsen, um tað ikki er satt, at støðin er bygd fyri amerikanskar pengar.

- Tað veit eg ikki rættuliga, sigur hann. - Hatta skuldu tú kanska spurt mín undanmann um - men tað er hon møguliga. - Vit hava ríkið hana vegna amerikanska Coast Guard fram til 31. desember í fjør.

USA figgja Loranstøðir kring allan helmin

Vit spurdu hann eisini, hvønn áhuga amerikanar kunnu hava í at byggja eina Loran C støð í Føroyum.

Tíðindablaðið Sosialurin hevur vent sær til T. Petersen, sum er stjóri í Statens Farvandsvæsen, og biðið hann um eina viðmerking til tað, sum er komið fram um, at amerikanskir kavbátar við kjarnorkuvápnunum hava brúkt Loranstøðina á Eiði til at navigera eftir.

Hann ger greitt fyrst og fremst, at Loranstøðir ikki kunnu navigera nøkrum.

- Støðin sendir út nøkur almenn radiosignal, sum einum og hvørjum, sum hevur ein Loranmóttakara, stendur frítt at brúka til at finna út av, hvar ið hann er staddur, sigur hann.

- Og um nakrir amerikanskir kavbátar hava hesa útgerð, so kunnu teir brúka hana. - Á júst sama hátt, sum føroysk fiskifor, leggur hann afturat.

Herurin kann brúka støðina

Hevur støðin á Eiði nakað millitert endamál?

- Nei, tað hevur hon ikki, leggur hann dent á.

fram er komið. Men av Loranstøðini vísa teir okkum til Farvandsvæseten í Keypmannahavn, har vit fáa orðið á ein av teknikarunum, Ib Forveis:

Hann heldur seg ikki hava so nógv at siga um tað, at støðin hevur verið brúkt av kavbátum við kjarnorkuvápnunum til at navigera.

Statens Farvandsvæsen hevur ríkið støðina sum eina danska støð - eina og aðrar vitastøðir í Føroyum.

Amerikanarar hava figgjað støðina

Vit spurdu hann, um tað ikki er rætt, at støðin er figgjað úr USA:

- Jú, Danmark hevur fingið pengar frá Coast Guard í USA til at byggja støðina og til at reka hana fyrri, sigur Ib Forveis.

- Endamálið var at senda radio navigatiónssignal saman við Noreg, Íslandi og Týsklandi, sum hava tilsvareandi støðir.

- Men hevði støðin einki hernaðarligt endamál?

- Nei, sigur hann. Og leggur afturat - ikki nú, - Støðin er ein rein sivil skipan. - Vit hava ikki uppfatað hana at hava nakað við milliteri at gera.

- Støðin er opin fyrri øllum, sum hava ein Loran

Hann sigur, at amerikanarar hava figgjað slíkar støðir kring allan helmin, og at teir helst hava sama áhuga her í Føroyum.

Kann tað ikki vera við hernaðarligum áhugamáli um í huga?

- Tað veit eg ikki, men tað kann væl vera, tað kann eg ikki afturvísa, sigur hann.

Men nú mugu vit minnast til, at amerikanska Coast Guard er sivil, sigur hann.

Støðin er passiv - brúkarin ger av sjálvur

Eftir avdúkingarnar í Thule-málinum í Grønlandi er mangt og hvat komið fram. Vit hava eisini høyr, at kavbátar við kjarnorkuvápnunum hava siglt í føroyskum sjóøki?

- Nú er Thule-málið nakað heilt annað, sigur hann. Men tað skuldi ikki undrað, um kavbátar sigla í føroyskum sjóøki - teir eru jú allastadni. - Men hatta veit eg einki um.

Men brúka teir Loranstøðina?

- Tað veit eg ikki - men eg veit at teir kunnu brúka hana, sigur hann.

Men hetta er ein ganska almindelig og fullstendiga ókompliserað radiosamskiptsstøð, leggur hann dent á. - Og hon er púra passiv, leggur hann dent á. - Tað er brúkarin í hinum endanum, ið sjálvur ger av, um hann brúkar skipanina. - Og vit vita ikki, hvør tað er, sum brúkar hana.

eli

móttakara, júst sum aðrar fylgisveinastøðir, sum øll brúka í dag. Herurin brúkar eisini Eiðis-støðina, sigur Ib Forveis - men hon er latin upp fyrri øllum.

Vildu hava radiosamskipti her um leiðir

- Er tað satt, at amerikanskir kavbátar í føroyskum sjógvum hava brúkt støðina?

- Tað kann eg ikki ordiliga svara upp á, sigur Ib Forveis. - Øll hava brúkt støðina - og serliga føroyskir fiskimenn, sigur hann. - Loranstøðin var fyrri so vítt einasta samskiptsskipanin, ið var.

Vit spurdu eisini, hví amerikanarar munnu hava havt áhuga í at byggja eina Loran støð í Føroyum.

- Tað er tí, at teir vildu hava radiosamskipti í Norðuratlandshavi og Norðsjónum, sigur hann. - Men sum sagt, so kunnu øll brúka hana.

Men tá ið amerikanarar hava goldið hana, kunnu vit so ikki siga, at støðin hevur eitt hernaðarligt endamál?

- Nei, tað haldi eg ikki vit kunnu siga. - Ikki bara, tí støðin sendur signal til allar brúkarar, sigur Ib Forveis at enda.

eli